

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στην πρόταση νόμου «Αναλογική εκπροσώπηση πολιτικών σχηματισμών – τροποποίηση εκλογικού νόμου – κατάργηση εκλογικής προμοδότησης πρώτου κόμματος»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Ο εκλογικός νόμος 3231/2004, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με τον ν. 3636/2008, καθιερώνει ένα ι-διόρρυθμο μικτό εκλογικό σύστημα, με κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμά του την παραχώρηση (προμοδότηση/bonus) 50 επιπλέον εδρών στο αυτοτελές κόμμα που συγκέντρωσε τον μεγαλύτερο αριθμό εγκύρων ψηφοδελτίων στο σύνολο της Επικράτειας.

Θεωρητικά, η παραχώρηση του bonus των 50 επιπλέον εδρών μπορεί να γίνει και σε συνασπισμό συνεργαζόμενων κομμάτων, όμως η προϋπόθεση που θέτει ο νόμος να είναι ο μέσος όρος της δύναμης των κομμάτων που απαρτίζουν τον προεκλογικό συνασπισμό μεγαλύτερος από τη δύναμη του αυτοτελούς κόμματος που συγκέντρωσε τον μεγαλύτερο αριθμό εγκύρων ψηφοδελτίων, καθιστά το ενδεχόμενο αυτό πρακτικά αδύνατο.

Το ισχύον εκλογικό σύστημα πάσχει πολλαπλά από συνταγματική άποψη. Πρώτον, διότι δεν καθορίζει ως προϋπόθεση για την απόκτηση του bonus την επίτευξη ενός ελάχιστου εκλογικού ποσοστού (πρβλ. την απόφαση 1 / 2014 του Ιταλικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, η οποία για τον λόγο αυτόν έκρινε ως αντισυνταγματικό το αντίστοιχο «πριμ της πλειοψηφίας» που καθιέρωνε ο ιταλικός εκλογικός νόμος του 2005). Δεύτερον, διότι καθιερώνει ένα δυσανάλογο bonus 50 επιπλέον εδρών, το οποίο διαστρεβλώνει πλήρως την αρχή της ισοδυναμίας της ψήφου και αναιρεί κάθε ιδέα εκλογικής δικαιοσύνης. Τρίτον, διότι κατά την εφαρμογή του διαστρεβλώνει την αρχή της αντιπροσώπευσης στο επίπεδο των επί μέρους εκλογικών περιφερειών, με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα την περίπτωση των τετραεδρικών εκλογικών περιφερειών, όπου είναι πολύ πιθανό το πρώτο κόμμα, ακόμη και με ένα ποσοστό γύρω στο 30%, να κερδίσει όλες τις έδρες που αντιστοιχούν στις περιφέρειες αυτές. Και τέταρτον, διότι με την δυσμενή ρύθμιση σε βάρος των συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων, παραβιάζει κατάφωρα την αρχή της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ των πολιτικών κομμάτων.

Το ισχύον εκλογικό σύστημα θεσπίστηκε με την προοπτική της εξασφάλισης ισχυρών μονοκομματικών κυβερνήσεων. Ο μετασχηματισμός από το 2012 και μετά του κομματικού συστήματος από δικομματικό σε πολυκομματικό και το χαμηλό ή πάντως όχι πολύ υψηλό ποσοστό του πρώτου κόμματος στις τρεις τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις (18,85% στις εκλογές του Μαΐου 2012, 29,66% στις εκλογές του Ιουνίου 2012, 36,34% στις εκλογές του Ιανουαρίου 2015), κατέστησε πλέον το bonus, όχι μόνο αντισυνταγματικό, αλλά και απρόσφορο για τον σκοπό που θεσπίστηκε, δηλαδή την απόκτηση κοινοβουλευτικής αυτοδυναμίας. Υπό τα νέα δεδομένα του κομματικού συστήματος, η τεχνητή υπεραντιπροσώ-

πευση του πρώτου κόμματος χρησιμεύει απλώς στο να καταστήσει δεσπόζουσα τη θέση του κόμματος αυτού στις διαδικασίες για τον σχηματισμό Κυβέρνησης συνασπισμού. Όμως, ο στόχος αυτός, δηλαδή η διευκόλυνση του σχηματισμού Κυβερνήσεων συνασπισμού, εξυπηρετείται καλύτερα από το σύστημα της απλής αναλογικής, το οποίο διασφαλίζει επί πλέον και τη σχετική ομοιογένεια των Κυβερνήσεων συνασπισμού, άρα και την κυβερνητική σταθερότητα.

Με βάση τα ανωτέρω, με το άρθρο 1 της παρούσας πρότασης νόμου, προτείνουμε τη συνολική κατάργηση του ν. 3623/2008, εκτός από το άρθρο 3 που ρυθμίζει τα σχετικά με την ποσόστωση των δύο φύλων ως προς τις υποψηφιότητες των βουλευτών.

Εν συνεχεία, με το άρθρο 2 της πρότασής μας, προτείνουμε την αντικατάσταση της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 3231/2004, προκειμένου η αναλογική κατανομή των εδρών να επεκταθεί στο σύνολο των 300 εδρών, με ταυτόχρονη κατάργηση του bonus στο πρώτο κόμμα.

Προτείνουμε την αναρίθμηση και την τροποποίηση της παρ. 3 του άρθρου 6 του ν. 3231/2004, ώστε στην περίπτωση που ένα κόμμα τελικά καταλαμβάνει περισσότερες έδρες από αυτές που αρχικά δικαιούται, οι πλεονάζουσες έδρες του να αφαιρούνται κατ' αναλογίαν από όλα τα κόμματα και όχι μόνο από το πρώτο, αφού δεν υφίσταται πλέον προμοδότηση υπέρ αυτού.

Στο άρθρο 3 της πρότασης νόμου προβλέπεται η αντικατάσταση του τίτλου του άρθρου 8 του ν. 3231/2005, ώστε αυτός να εναρμονίζεται με το περιεχόμενο της διάταξης που αφορά πλέον την κατανομή των 288 εδρών (300-12 επικρατείας) στις εκλογικές περιφέρειες.

Τέλος, με το άρθρο 4 της πρότασης νόμου προβλέπεται, στην παράγραφο 1, η έναρξη της τυπικής ισχύος του νόμου με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Με την παράγραφο 2 προβλέπεται η (ουσιαστική) ισχύς του νέου νόμου από τις επόμενες εκλογές. Πρόκειται για την ειδική ρητή διάταξη που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 54 του Συντάγματος, η οποία πρέπει να υπερψηφισθεί από τα δύο τρίτα του όλου αριθμού των βουλευτών.

Αθήνα, 3 Ιουνίου 2015

Οι Προτείνοντες Βουλευτές

Ευάγγελος Βενιζέλος
Γεώργιος Αρβανιτίδης
Φωτεινή (Φώφη) Γεννηματά
Λεωνίδα Γρηγοράκος
Ιωάννης Δριβελέγκας
Βασίλειος Κεγκέρογλου
Ιωάννης Κουτσούκος
Δημήτριος Κρεμαστινός
Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος
Δημήτριος Κωνσταντόπουλος
Ανδρέας Λοβέρδος
Κωνσταντίνος Σκανδαλίδης
Παρασκευή (Εύη) Χριστοφιλοπούλου

ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΩΝ- ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

<p>Άρθρο 1</p>	<p>Κατάργηση του ν. 3636/2008 (ΦΕΚ Α' 11/1.2.2008), εκτός από το άρθρο 3 αυτού, που εξακολουθεί να ισχύει ως τελευταίο εδάφιο του άρθρου 2 του εκλογικού νόμου 3231/2004 (ΦΕΚ Α' 45/11.2.2004).</p> <p>Τα καταργούμενα άρθρα του ν.3636/2008, έχουν ως εξής:</p> <p><i>«Άρθρο 1 Καθορισμός εδρών</i></p> <p><i>1. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 6 του ν. 3231/2004 (ΦΕΚ 45 Α') αντικαθίστανται, ως ακολούθως: "1. Για τον καθορισμό των εδρών που δικαιούται κάθε εκλογικός σχηματισμός, το σύνολο των ψήφων που συγκέντρωσε στην Επικράτεια πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό 250. Το γινόμενο τους διαιρείται με το άθροισμα των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν στην Επικράτεια όσοι σχηματισμοί συμμετέχουν στην κατανομή των εδρών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5. Οι έδρες που δικαιούται κάθε σχηματισμός στην Επικράτεια είναι το ακέραιο μέρος του πηλίκου της διαίρεσης. Αν το άθροισμα των ως άνω ακέραιων μερών των πηλίκων υπολείπεται του αριθμού 250, τότε παραχωρείται, κατά σειρά, ανά μία έδρα και ως τη συμπλήρωση αυτού του αριθμού στους σχηματισμούς, των οποίων τα πηλικά εμφανίζουν τα μεγαλύτερα δεκαδικά υπόλοιπα.</i></p> <p><i>2.α. Στο αυτοτελές Κόμμα, που συγκέντρωσε το μεγαλύτερο αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων στο σύνολο της Επικράτειας, παραχωρούνται, επιπλέον των εδρών που λαμβάνει, σύμφωνα με την παράγραφο 1, πενήντα (50) ακόμη έδρες, οι οποίες προέρχονται από εκλογικές περιφέρειες στις οποίες έχουν παραμείνει αδιάθετες έδρες μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 8. Η επιπλέον παραχώρηση πενήντα (50) εδρών γίνεται, επίσης, σε συνασπισμό συνεργαζόμενων Κομμάτων, εφόσον ο μέσος όρος της δύναμης των Κομμάτων, που τον απαρτίζουν, είναι μεγαλύτερος από τη δύναμη του αυτοτελούς Κόμματος, που συγκέντρωσε το μεγαλύτερο αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων. Ο μέσος όρος προκύπτει από τη διαίρεση του ποσοστού που έλαβε ο ανωτέρω</i></p>
-----------------------	---

	<p>συνασπισμός δια του αριθμού των Κομμάτων που τον αποτελούν.</p> <p>β. Το Α' Τμήμα του Αρείου Πάγου, σε συμβούλιο, κατά την ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών, αποφαινεται, αμετακλήτως, για το χαρακτήρα κάθε Κόμματος, ως αυτοτελούς ή ως συνασπισμού συνεργαζόμενων Κομμάτων. Η κρίση του διαμορφώνεται, χωρίς δικονομικούς περιορισμούς, από τα υπάρχοντα στοιχεία, τα οποία μπορούν να συμπληρωθούν με υπόμνημα των Κομμάτων και των υποψηφίων."</p> <p>Άρθρο 2 Αντικατάσταση επικεφαλίδας</p> <p>Η επικεφαλίδα του άρθρου 8 του ν. 3231/2004 αντικαθίσταται ως εξής: "Κατανομή των 238 εδρών στις εκλογικές περιφέρειες".</p> <p>Άρθρο 4 Έναρξη ισχύος</p> <p>Η ισχύς του παρόντος διέπεται από το άρθρο 54 του Συντάγματος, με εξαίρεση το άρθρο 3, η ισχύς του οποίου αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.</p> <p>Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεση του ως νόμου του Κράτους.»</p>
<p>Άρθρο 2, παρ.1</p>	<p>Αντικατάσταση της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 3231/2004, η οποία έχει ως εξής:</p> <p>" 1. Για τον καθορισμό των εδρών που δικαιούται κάθε εκλογικός σχηματισμός, το σύνολο των ψήφων που συγκέντρωσε στην Επικράτεια πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό 250. Το γινόμενο τους διαιρείται με το άθροισμα των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν στην Επικράτεια όσοι σχηματισμοί συμμετέχουν στην κατανομή των εδρών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5. Οι έδρες που δικαιούται κάθε σχηματισμός στην Επικράτεια είναι το ακέραιο μέρος του πηλίκου της διαίρεσης. Αν το άθροισμα των ως άνω ακέραιων μερών των πηλίκων υπολείπεται του αριθμού 250, τότε παραχωρείται, κατά σειρά, ανά μία έδρα και ως τη συμπλήρωση αυτού του αριθμού στους σχηματισμούς, των οποίων τα πηλικά εμφανίζουν τα μεγαλύτερα δεκαδικά υπόλοιπα."</p>
<p>Άρθρο 2, παρ.2</p>	<p>Κατάργηση της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 3231/2004, η οποία έχει ως εξής:</p> <p>« 2.α. Στο αυτοτελές Κόμμα, που συγκέντρωσε το μεγαλύτερο αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων στο σύνολο της Επικράτειας, παραχωρούνται, επιπλέον των εδρών που λαμβάνει, σύμφωνα με την παράγραφο 1,</p>

	<p>πενήντα (50) ακόμη έδρες, οι οποίες προέρχονται από εκλογικές περιφέρειες στις οποίες έχουν παραμείνει αδιάθετες έδρες μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 8. Η επιπλέον παραχώρηση πενήντα (50) εδρών γίνεται, επίσης, σε συνασπισμό συνεργαζόμενων Κομμάτων, εφόσον ο μέσος όρος της δύναμης των Κομμάτων, που τον απαρτίζουν, είναι μεγαλύτερος από τη δύναμη του αυτοτελούς Κόμματος, που συγκέντρωσε το μεγαλύτερο αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων. Ο μέσος όρος προκύπτει από τη διαίρεση του ποσοστού που έλαβε ο ανωτέρω συνασπισμός δια του αριθμού των Κομμάτων που τον αποτελούν.</p> <p>β. Το Α` Τμήμα του Αρείου Πάγου, σε συμβούλιο, κατά την ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών, αποφαινεται, αμετακλήτως, για το χαρακτήρα κάθε Κόμματος, ως αυτοτελούς ή ως συνασπισμού συνεργαζόμενων Κομμάτων. Η κρίση του διαμορφώνεται, χωρίς δικονομικούς περιορισμούς, από τα υπάρχοντα στοιχεία, τα οποία μπορούν να συμπληρωθούν με υπόμνημα των Κομμάτων και των υποψηφίων.»</p>
Άρθρο 2, παρ.3	<p>Αναρίθμηση και τροποποίηση της παρ. 3 του άρθρου 6 του ν. 3231/2004, η οποία έχει ως εξής:</p> <p>« 3. Αν ένας εκλογικός σχηματισμός δικαιούται, κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 7, περισσότερες έδρες από όσες του αναλογούν κατά την παρ. 1 του παρόντος άρθρου, ο συνολικός αριθμός τους αναπροσαρμόζεται, προκειμένου να λάβει τελικά τις έδρες που προκύπτουν από την εφαρμογή των άρθρων 7 και 8. Στην περίπτωση αυτή μειώνεται αντίστοιχα ο αριθμός των εδρών που καταλαμβάνει ο πρώτος κατά σειρά σε έγκυρα ψηφοδέλτια εκλογικός σχηματισμός. »</p>
Άρθρο 3	<p>Αντικατάσταση της επικεφαλίδας του άρθρου 8 του ν. 3231/2004, η οποία έχει ως εξής: «Κατανομή των 238 εδρών στις εκλογικές περιφέρειες».</p>

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Αναλογική εκπροσώπηση πολιτικών σχηματισμών - τροποποίηση εκλογικού νόμου - κατάργηση εκλογικής πριμοδότησης πρώτου κόμματος

Άρθρο 1**Κατάργηση «πριμοδότησης» (Ν. 3636/2008)**

Ο ν. 3636/2008 (Α΄ 11) καταργείται, εκτός από το άρθρο 3 αυτού που εξακολουθεί να ισχύει ως τελευταίο εδάφιο του άρθρου 2 του ν. 3231/2004 (Α΄ 45).

Άρθρο 2**Καθορισμός εδρών**

1. Η παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 3231/ 2004 (Α΄ 45) αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«1. Για τον καθορισμό των εδρών που δικαιούται κάθε εκλογικός σχηματισμός, το σύνολο των ψήφων που συγκέντρωσε στην Επικράτεια πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό 300 και το γινόμενο τους διαιρείται με το άθροισμα των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν στην Επικράτεια όσοι σχηματισμοί συμμετέχουν στην κατανομή των εδρών, σύμφωνα με το άρθρο 5.

Οι έδρες που δικαιούται κάθε σχηματισμός στην Επικράτεια είναι το ακέραιο μέρος του πηλίκου της διαίρεσης. Αν το άθροισμα των ως άνω ακέραιων μερών των πηλίκων υπολείπεται του αριθμού 300, τότε παραχωρείται κατά σειρά ανά μία έδρα και ως τη συμπλήρωση αυτού του αριθμού στους σχηματισμούς, των οποίων τα πηλίκια εμφανίζουν τα μεγαλύτερα δεκαδικά υπόλοιπα.»

2. Η παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 3231/2004 καταργείται.

3. Η παρ. 3 του άρθρου 6 του ν. 3231/2004 αναριθμείται σε παράγραφο 2 και τροποποιείται ως ακολούθως:

«2. Αν ένας εκλογικός σχηματισμός δικαιούται, κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 7, περισσότερες έδρες από όσες του αναλογούν κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, ο συνολικός αριθμός τους αναπροσαρμόζεται, προκειμένου να λάβει τελικά τις έδρες που προκύπτουν από την εφαρμογή των άρθρων 7 και 8. Στην περίπτωση αυτή μειώνεται κατ' αναλογία ο αριθμός των εδρών που καταλαμβάνουν τα υπόλοιπα κόμματα.»

Άρθρο 3**Αντικατάσταση τίτλου**

Ο τίτλος του άρθρου 8 του ν. 3231/2004 αντικαθίσταται ως εξής:

«Κατανομή των 288 εδρών στις εκλογικές περιφέρειες».

Άρθρο 4
Έναρξη ισχύος

1. Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Ο παρών νόμος ισχύει και εφαρμόζεται από τις επόμενες εκλογές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 54 παρ. 1 του Συντάγματος.

Αθήνα, 3 Ιουνίου 2015

Οι Προτείνοντες Βουλευτές

Ευάγγελος Βενιζέλος
Γεώργιος Αρβανιτίδης
Φωτεινή (Φώφη) Γεννηματά
Λεωνίδα Γρηγοράκος
Ιωάννης Δριβελέγκας
Βασίλειος Κεγκέρογλου
Ιωάννης Κουτσούκος
Δημήτριος Κρεμαστινός
Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος
Δημήτριος Κωνσταντόπουλος
Ανδρέας Λοβέρδος
Κώνσταντίνος Σκανδαλίδης
Παρασκευή (Εύη) Χριστοφιλοπούλου